

UIT HET VELD

Padden-predatie

De meeste mensen die regelmatig in het vroege voorjaar amfibieën zoeken, zullen wel eens zijn geconfronteerd met het onaangename tafereel van opengereten padden. Gesneuveld op weg naar het voortplantingswater. Ondanks hun sterke huidgif moeten ook padden het regelmatig ontgelden tegenover natuurlijke roofdieren. Overdag zijn het vaak eksters en kraaien die het huidgif eenvoudig weten te omzeilen door de dieren op de rug te draaien en vervolgens de buikhuid open te pikken. Waarna ze het dier als het ware uitlepelen. 's Avonds hebben de padden meer te duchten van bunzingen. Die zijn verzot op kikkers en padden. De overblijfselen van zo'n maaltijd zijn soms her en der in het veld te vinden als geleïachte klonten, het zogenaamde sterreschot. Dit bestaat uit de onverteerbare eierstokken en de eieren uit het lichaam van vrouwelijke kikkers en padden, die door de bunzing zijn opgebraakt.

Een minder alledaagse waarneming van padden-predatie kwam van Rein Schut uit Meppel. In de omgeving van het Overijsselse Zwartsluis vond hij op 2 april van dit jaar zo'n honderd dode padden aan de oever van een kolk aldaar. De padden waren grotendeels of gedeeltelijk opgegeten en lagen allemaal op één hoop. In een enkel dier zat nog een sprankje leven. Aangezien ook wij niet wisten welk roofdier deze macabere dis had bereid, hebben we eens grondig onze literatuur bestudeerd. Uiteindelijk bleek de belangrijkste kandidaat toch weer de bunzing te zijn. Zij doden de padden met een beet in de nek en eten vervolgens het achterlijf op. Daarbij laten ze de kop met de grote gifkieren meestal liggen. Van bunzingen is ook wel bekend dat ze een voedselvoorraad aanleggen van levende kikkers die ze met een rugbeet verlamd hebben.

Het voordeel van de massa

Zowel de bruine kikker als de heikikker zijn 'explosive-breeders'. Wat zoveel inhoudt dat vrijwel alle dieren ongeveer tegelijkertijd naar het voortplantingswater toe gaan en daar hun eieren afzetten. Vaak worden de eieren in grote clusters bijeen gelegd en vormen dan velden van soms meer dan honderd klompen. Maar niet alle klompen komen in een eiklompveld terecht. Langs de oever verspreid zie je ook vaak dril liggen. André Donker heeft onderzocht wat nu het voordeel is van het afzetten van de eieren in zo'n eiklompveld. André is medewerker van Natuurmonumenten en hij volgt de ontwikkelingen van amfibieën en reptielen in Drenthe.

Bij temperatuurmetingen van twaalf eiklompvelden vond André dat het in de velden drie tot vijf graden Celsius warmer was dan in het omliggende water van tien graden Celsius. Dit komt waarschijnlijk doordat een eiklompveld zonnewarmte langer vasthoudt dan een enkele eiklomp.

Bekend is ook dat de temperatuur van grote invloed is op de ontwikkelingssnelheid van de eieren. André heeft dit gecontroleerd. Hij splitste een eiklomp van een bruine kikker op in drie delen, die bij verschillende temperaturen werden weggelegd: 10, 13 en 17 graden Celsius. Er zat ongeveer 6 dagen tussen het uitkomen van de eieren bij 10 graden Celsius en die van 17 graden Celsius.

Een snelle ontwikkeling kan positief zijn voor de overlevingskans van de larven. Dit kan voordelig zijn in wateren die snel droogvallen. Het verkleint de kans op het droogvallen van de eiklomp, die vaak in de ondiepste delen van het water gelegd worden, waar het water snel opwarmt.

Het viel André verder op dat na het uitkomen van de eieren, de nog hulpeloze larven hun eerste dagen gezamenlijk bovenop het eiklompveld doorbrengen. Een reden hiervoor is dat de diertjes teren op de resten van de eiklomp. Daarnaast hebben ze ook hier weer het voordeel van de hogere temperatuur, waardoor ze zich sneller kunnen ontwikkelen.

De ervaring van André geeft weer hoe je met goed waarnemen en eenvoudige middelen meer inzicht kunt krijgen in de verschijnselen in het veld.